

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مسائل نوجوانان و جوانان

مولفان:

دکتر منیژه کرباسی
دکتر منوچهر وکیلیان
دو واحد

تهیه و تنظیم:

عبدالحسین تفضلی مقدم
مرکز مشهد

گفتار اول : دیدگاه‌های مختلف درباره نوجوانی و جوانی

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند
- (الف) دیدگاه روان شناسان مختلف را درباره فرایند رشد و تکامل و تقسیم آن به مراحل مختلف بیان کرده و آنها را مقایسه نمایند
- (ب) دیدگاه روان شناسان تعلیم و تربیت را درباره ویژگیهای دوران نوجوانی و جوانی بیان کرده و سنین مربوط به هر یک را به درستی متذکر گردد.

رشد

■ برخی از روان شناسان رشد و تکامل انسان را فرایند منظم و مستمری می دانند که همانند آب رودخانه از نقطه ای شروع و به هدفی ختم می گردد.

طبقه بندی درباره نوجوانی

- استانی هال
- نوجوانی از ۱۴ تا ۱۸ سالگی و جوانی از ۱۸ سال به بالا
- فیزیولوژیستها
- نوجوانی از ۱۲ تا ۱۴ یا ۱۵ سالگی در پسران و ۱۱ تا ۱۳ سالگی در دختران

■ گزل

■ نوجوانی دوره دبیرستانی و جوانی پیش از سالمندی

■ اریکسن

■ نوجوانی ۱۲ تا ۲۰ سالگی و جوانی ۲۰ تا ۲۴

طبقه بندی اسلام

- پیامبر بزرگوار اسلام رشد کودک را در سه مرحله میداند
- ۱ هفت سال اول زندگی: سیدی و آقایی فرزند
- ۲ هفت سال دوم زندگی: فرمانبرداری و اطاعت
- ۳ هفت سال سوم زندگی: مصاحبت و ملازمت

تاریخچه مطالعه نوجوانی

- افلاطون
- اولین فردی که درباره نوجوانان و جوانان اظهار نظر کرده
- ارسطو
- مطالعه جسمی و فیزیولوژیکی نوجوانان
- روسو
- دوران بلوغ { تولد ثانوی }

- هربارت
- اهمیت سنین ۱۰ تا ۱۷ سالگی
- استانی هال
- پدر جنبش مطالعه و تحقیق کودک و نوجوان
- لوین
- بی سر و سامانی روانی در نوجوانی

■ حدود سن نوجوانی مشخص نیست اما بر حسب فرهنگ و با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی نوجوانی از دوازده سالگی شروع و در هجده سالگی خاتمه می پذیرد و جوانی از هجده سالگی آغاز و تا حول و حوش سی سالگی ادامه می یابد.

اهمیت نوجوانی و جوانی از دیدگاه اسلام

- در اسلام از نوجوانی و جوانی به عنوان منزل قوت و نیرومندی یاد شده که بین ضعف ایام کودکی و ناتوانی دوره پیری قرار گرفته است .

■ اولیای گرامی اسلام نوجوانی و جوانی را در ردیف
بزرگترین نعمت های الهی در زندگی بشر شناخته برای
نمونه **حضرت علی (ع)** می فرمایند : دو چیز است که قدر
و قیمتشان شناخته نیست مگر از دست بروند یکی جوانی و
دیگری تندرستی .

گفتار دوم : ویژگیهای نوجوانان و جوانان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند
- (الف) اهمیت شناخت ویژگیهای نوجوانان و جوانان را برای والدین و مربیان را توضیح دهد .
- (ب) الگوی تغییرات رشد جسمی در دوره نوجوانی را با دوره کودکی مقایسه نماید .

برای کسانی چون والدین که در تماس مستقیم با نوجوانان و جوانان بوده و مایلند بیشترین نفوذ تربیتی را به روی آنان داشته باشند ویژگیهای آنها از اهمیت برخوردار است میزان این شناخت بستگی فراوانی به احساس مسئولیت – علاقه- خواست-تلاش و زمانی دارد که والدین به این امر اختصاص می دهند.

رشد جسمی و جنسی :

- از ویژگیهای بارز انسان در دوره نوجوانی رشد سریع و تغییر چشمگیر جسمانی می باشد که موجب می گردد در محدوده زمانی کوتاهی طرح عمومی چهره و بدن نوجوان از حالت کودکی خارج و اندازه بزرگسالان را پیدا کند

■ چنین رشد سریعی که به دلیل شتاب زیاد از آن به عنوان جهش نموی یاد می شود حدوداً **چهار سال** به طول می انجامد . در دختران ده تا یازده سالگی و در پسران دوازده تا سیزده سالگی شروع می شود .

بلوغ:

■ به تغییرات بیولوژیکی که در ابتدای دوره نوجوانی ظاهر می شود بلوغ می گویند .

■ انواع بلوغ :

■ الف) بلوغ جنسی : به معنای رسیدن به مرز سن تولید مثل و شهوت جنسی بیان می شود .

■ ب) بلوغ جسمی : نشانگر اوج رشد اکثر اعضاء و اندامهای بدن می باشد .

■ پ) بلوغ تکلیفی : در این بلوغ دختران و پسران دارای مسئولیت جدیدی در خصوص دستورات عبادی-اقتصادی و الهی گردیده و مکلف به اطاعت از آن می شوند .

بلوغ اجتماعی – اقتصادی :

- فرد با رسیدن به این بلوغ از تحت سرپرستی و ولایت پدر یا ولی قانونی نسبت به امور اقتصادی خارج می شود .

بلوغ روانی یا شخصیتی :

- خصوصیات آن رسیدگی یا رشد هوشی – رسیدگی عاطفی – درک مفاهیم اخلاقی – کمال اراده

علائم اولیه بلوغ از نظر مصباح و همکاران

پسران

۱. تغییر ناگانگی قد و وزن
۲. رشد عضلات
۳. جوشهای صورت
۴. دورگه شدن صدا
۵. رشد تناسلی

دختران

۱. تغییر ناگهانی وزن و قد
۲. تغییر صدا
۳. جوشهای صورت
۴. رشد موهای بدن
۵. افزایش اندازه اندامهای زنانه

آثار روانی بلوغ

۱. حالات نگرانی و اضطراب
۲. خستگی اغما سردرد
۳. سستی و بیحالی و تلقی منفی بزرگترها
۴. انزوا طلبی رویا پردازی...

■ مطالعه ویژگیهای جسمانی از آن جهت اهمیت دارد
که قویا خود پنداری نوجوان و جوان را تحت تاثیر
قرار میدهد

■ دارا بودن ویژگیهای مطلوب موجب مقبولیت شده
وفقدان آن احساس طردشدگی اجتماعی و عدم کفایت
جنسی را به همراه دارد.

■ باید توجه کرد که هر فرهنگی دارای معیارهای خاص خود از نظر مطلوب یا نا مطلوب بودن خصوصیات جسمانی است.

■ نوجوانان و جوانان تمایل دارند که همسالانشان وجود ویژگیهای جسمانی مطلوب را در آنان تایید نمایند.

- به عقیده برزونسکی در نتیجه تغییرات سریع جسمانی نگرانی نوجوان فزونی می یابد.
- کانل و هارتر عقیده دارند که بسیاری از نوجوانان در این سنین به شایستگی خود شک دارند.
- هلم و کانر عقیده دارند که بین ترشح هورمونها و رفتار در پسران رابطه ای وجود داشته و این رابطه رابطهای نیرومند است.

■ به نوشته ضوابطی به دلایل فرهنگی ظاهر و
سیمای فیزیولوژیک نزد زنان در مقایسه با
مردان از اهمیت بیشتری برخوردار میباشد.
نقص جسمانی در دختران موجب ناسازگاری
میگردد.

رشد عقلی و ذهنی :

■ استعداد ذهنی عمومی در کودکان بهنجار و عادی از تولد تا پنج یا شش سالگی افزایش می یابد از شش تا چهارده یا پانزده کندتر صورت می گیرد.

■ در دوره کودکی فرد به علت خود مداری خویشتن را محور جهان دانسته و قضاوت و داوریهای او در مورد اشخاص و اشیا اکثرا صورت و جنبه هیجانی پیدا کرده و استدلال و تفکر او درباره همه چیز بر پایه ملاکهایی انجام میشود که بر حالات هیجانی او استوارند.

■ **نظر پیاژه :** مرحله حسی حرکتی از تولد تا دو سالگی
مرحله پیش عملیاتی دو تا هفت سالگی مرحله عملیات
محسوس واقع گرا و سازگار اما مرحله تفکر عبوری
آرمانگرا و غالباً ناسازگارند .

رشد ذهنی از تولد تا بزرگسالی {پیازَه}

۱. مرحله حسی حرکتی
۲. مرحله پیش عملیاتی
۳. مرحله عملیات محسوس
۴. مرحله عملیات صوری

رشد اجتماعی

- انسان موجودی اجتماعی
- عدم امکان زندگی انفرادی
- تشکیل گروه‌ها
- رشد اجتماعی
- برخورد با تجربیات اجتماعی

رفتار اجتماعی مطلوب

۱. خانواده
۲. مدرسه
۳. دوستان
۴. قهرمانان و الگوها
۵. کتابها و مجلات
۶. فیلمها

■ رشد اجتماعی نه تنها میزان سازگاری شخص را با اطرافیان و دیگران نشان میدهد بلکه همچنین بر میزان پیشرفت تحصیلی موقعیت شغلی و محبوبیت اجتماعی‌شان نقش مهمی را بازی میکند.

تقسیم بندی رفتارهای اجتماعی

۱ ■ رفتارهای مثبتی بر همکاری

۲ ■ رفتارهای مثبتی بر مبارزه

رشد هیجانی و عاطفی

- یکی از اساسی ترین بحث‌های روانشناسی مبحث هیجانها و عواطف میباشد و قضاوت درباره رفتارهای پیچیده نوجوانان بدون آن امکانپذیر نمی باشد.

ویژگیهای عاطفی و هیجانی نوجوان

۱. افسردگی
۲. سرعت
۳. شدت
۴. عدم کنترل
۵. مظنون بودن
۶. ناپایداری
۷. ناشیگری

انواع هیجانها :

- بارزترین آنها ترس و خشم است در ترس اموری که قادر به واکنش نیستند لذا از وقایع می گریزند خشم هنگامی که نوجوان و جوان در رسیدن به هدفهای خود با مانع رو به رو می شوند .

عوامل موثر در هیجانهای نوجوانی و جوانی

■ الف) استعدادها و فعالیتهای ذهنی

■ ب) ارزشها و معیارهای اجتماعی

■ پ) احساسات دینی

■ ت) بی کفایتی

■ ث) انتظارها و توقعهای اجتماعی

■ ج) تعارض با خانواده و دوستان

- تغییرات فیزیولوژیک
- روابط خانوادگی
- سازگاری با محیط‌های تازه
- عقب ماندگی درسی
- معاشرت جنسی
- مسائل شغلی
- ناکامی
- نظارت و کنترل والدین

رفتار دختران و پسران نوجوان {بهرامی}

■ ابهام ناشی از رشد تمایلات جنسی

■ ایجاد هیجان

■ تمایلات عاطفی ارضا نشده

■ تغییر از شادی به اندوه

■ خشم و نفرت

■ پشیمانی

■ ارتباط با همسالان و بزرگسالان

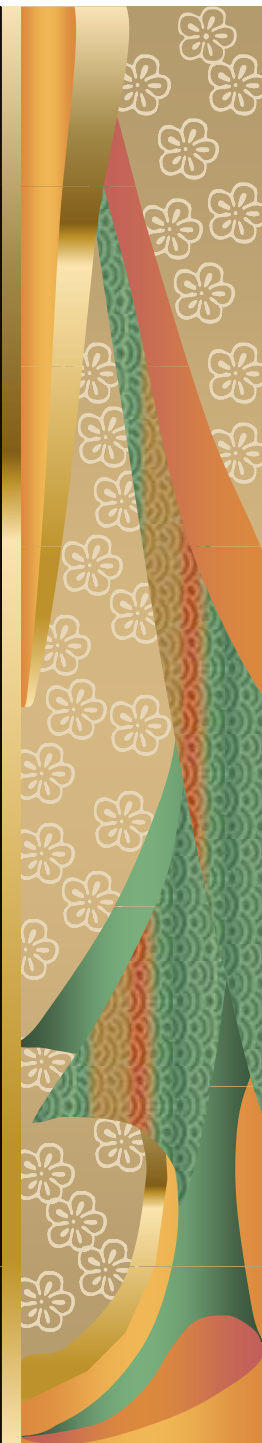
■ والدین به منظور برخورداری از
ارتباطهای مطلوب و مفید با نوجوانان
و جوانان باید به جو هیجانها و عواطف
موجود در خانه حساس بوده و عملاً نشان
دهند که به احساسات و خواسته های
منطقی آنها احترام می گذارند.

گفتار سوم : تحولات در دوران نوجوانی و جوانی

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
- (الف) علل درون گرایی و توجه به خود نوجوان را نام ببرد.
- (ب) درباره مرحله رشد تمایلات جنسی در نوجوان توضیح دهد

بحران بلوغ :

برخی با مشاهده دگرگونیهای جسمی دچار شرم و خجالت می شوند و یا دچار تشویش یا دچار یاس و دلهره می شوند .

■ در این دوران دو مرحله دارند :

■ **مرحله اول :** تمایلات نا به سامان و آشفته اند از این رو عواطف نارسا و عصبی هستند .

■ **مرحله دوم :** تمایلات آشکارتر دختران و پسران را به سوی جنس مخالف می راند .

تقسیم بندی دبس

۱ نوجوانانی که تحول من آنان ناگهانی
همراه با ناسازگاریست

۲ نوجوانان سنت گرا و پایبند به
ارزشهای اجتماع و بزرگسالان

بحران هویت :

■ هویت آن است که شخص بداند کیست و مقصدش کجاست .

■ اریکسون بحران هویت را یک بحران هنجاری خوانده است زیرا آن که رویدادی بهنجار است .

به عقیده "مید" آنچه دشواریهای دوره
نوجوانی را به وجود می آورد اوضاع
اجتماعی و نه وضعیت فیزیولوژیک
فرد میباشد

تطابق با دو منظومه مختلف قواعد اجتماعی یعنی آنچه که فرهنگ بزرگسالان مقرر داشته و آنچه که فرهنگ همسالان یا به قول تالکات پارسونز فرهنگ نوجوانی نامیده میشود سازگاری نوجوان را مشکل میسازد.

خود آینه ای

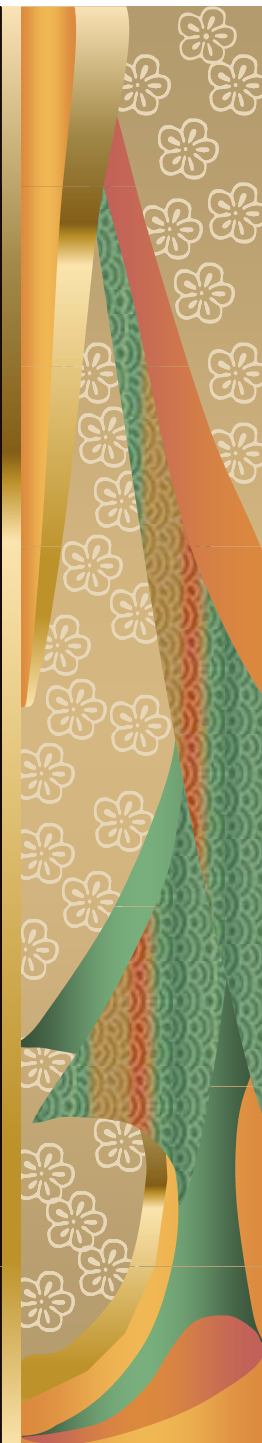
■ در عبور از مراحل کودکی فرد تصویری خود به دست می آورد که انعکاسی از دیدگاه والدین همسالان و یا معلمان از اوست.

■ چنین انعکاسی از خویشتن خود آینه های او را تشکیل می دهد

عدم اطمینان نوجوان به مقام اجتماعی خود را
یکی از علل متعدد دخیل در مشکلات نوجوانان
دانست بسیاری از نوجوانان بحران هویت خود
را تا سنین نوزده تا بیست سالگی حل می کنند

.

بحران هنجاری

اریکسون بحران هویت را یک بحران
هنجاری خوانده است زیرا آن
رویدادی بهنجار است.

گفتار چهارم : شناخت رفتارهای نابهنجار نوجوانان و جوانان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
- (الف) اشکالات و موانع ارایه تربیتی دقیق از نابهنجاری را بیان کند .
- (ب) روش حساسیت زدایی منظم را توصیف کند .

تعریف رفتار نابهنجار

- ارائه تعریف ساده از نابهنجاری رفتاری چندان آسان نیست دلیل این امر آن است که نابهنجاری رفتاری بیش از آنکه یک مفهوم مطلق باشد امری نسبی بوده و به فرهنگها و اجتماعات مختلف وابسته است . رفتار نابهنجار رفتاری است که به میزان قابل توجهی از یک معیار فرهنگی یا هنجار گروهی دور شده باشد .

- تفاوت رفتار بهنجار و نابهنجار اغلب از نظر درجه و شدت است تا از نظر نوع
- رفتار نابهنجار رفتاری است که به میزان قابل توجهی از یک معیار فرهنگی یا هنجار گروهی دور شده باشد.

عدم انطباق با هنجارها

جلوه مشکل به صورتهای

۱. کژسازگاری

۲. ناسازگاری

۳. خطاکاری

۴. بزهدکاری

کژسازگاری

- مانند تنبلی و دروغگویی که در آنها گرچه فرد با هنجارهای خانوادگی و مدرسه ای تطابق کافی ندارد اما هنجاری هم شکسته نمیشود.

ناسازگاری

- مانند فرار از منزل یا فرار از مدرسه که در آنها انطباق فرد با هنجارهای خانوادگی کافی نبوده و وی در آستانه هنجارشکنی قرار دارد.

خطاکاری

- مانند تقلب و صدمه زدن به اشخاص یا اشیا که در آنها نه تنها فرد انطباقی با هنجارها ندارد بلکه پاره‌ای از هنجارهای خانوادگی و... شکسته میشود اما فرد مستحق کیفر اجتماعی شدید نمیشود

بزهکاری

- مانند اعتیاد و دزدی که در آنها نه تنها فرد انطباقی با هنجارها ندارد بلکه هنجارهای قانونی و اخلاقی نیز شکسته میشود و لذا کیفر قانونی الزامی میگردد.

تقسیم بندی هربرت برای مشکلات رفتاری

۱. مشکلات کرداری

۲. مشکلات شخصیتی

مشکلات کرداری

- آشفتگی
- بیقراری
- بی حرمتی
- بیش فعالی
- بی طاقتی
- تمرد
- توجه طلبی
- تند مزاجی
- ...

مشکلات شخصیتی

- آمادگی آشفتگی
- احساس حقارت
- اضطراب
- افسردگی
- انزوای اجتماعی
- حساسیت بیش از اندازه
- حواسپرتی
- خواب آلودگی
- ...

• اصطلاح سازش نا یافته مترادف دیگری
است که بنا به توصیه کنگره بین المللی
روانپزشکی پاریس از سال ۱۹۶۰ به جای
غیر عادی بکار رفته است.

ویژگی های افراد دشوار

- مشکل بودن تحمل رفتار
- سختی پیروی از مقررات
- مشکل در تربیت و آموزش
- درمان پذیری مشکل
- عدم امکان تخمین در مورد تعداد آنها

تعریف هربرت

- الف. کسی که مشکل عاطفی دارد
- ب. کسی که نواقص هیجانی دارد
- ج. کسی که رفتارش غیر قابل پیش بینی و متغیر است
- د. کسی که با اطرافیان ناسازگاری دارد

عوامل ناسازگاری {کرو}

۱. بی ثباتی وضعیت اقتصادی
۲. ناسازگاری با والدین
۳. ناتوانی در انجام تکالیف تحصیلی
۴. نا کافی بودن فرصت‌های تفریحی
۵. عدم آمادگی برای فعالیتهای شغلی و عدم انتخاب صحیح و مناسب شغل

مهمترین مشکلات نوجوانی {کول و هال}

- بلوغ اجتماعی
- بلوغ عاطفی
- بلوغ عقلی
- بلوغ جنسی
- دوری از خانواده و استقلال طلبی
- افسردگی
- خودشناسی
- انتخاب شغل
- سرگرمیها

عوامل ایجاد مشکلات جوانان و نوجوانان

- نیازهای جسمی
- تفاوت‌های فردی
- نیازهای روانی
- انگیزش‌های فردی و اجتماعی
- عوامل اقتصادی اجتماعی
- انحرافات اخلاقی و اجتماعی
- آسیب‌های جسمی و روانی
- شرایط زیست محیطی
- اختلافات خانوادگی
- سختگیرانه‌های مدرسه
- همگان

طرق شناخت حالت رفتار نابهنجار

- ۱. به کارگیری آمار و توزیع فراوانی
- ۲. استفاده از هنجارهای اجتماعی و فرهنگی
- ۳. تشخیص کلینیکی نابهنجاری

انواع دیدگاه‌های بهنجاری و نابهنجاری

- (الف) دیدگاه آماری : از طریق نوعی بررسی ریاضی و استفاده از ترسیم منحنی می‌گردد .
- (ب) دیدگاه فرهنگی : رفتار فرد بر اساس معیارهای محیط اجتماعی سنجیده می‌شود .

• (پ) دیدگاه آسیب شناسی : وجود نشانه های مرضی
مبین نابهنجاری و فقدان آن دلیل بر بهنجاری شمرده
می شود .

• (ت) دیدگاه آرمانی نگر : از طریق توسل به یک
الگوی فرضی که مستلزم پذیرفتن یک نظام آرمانی
است .

دیدگاه های کاپلان و سادوک

- بهنجاری به صورت سالم بودن
- بهنجاری بصورت کمال مطلوب
- بهنجاری به صورت متوسط
- بهنجاری به صورت فرایند

روش آماری

دارای مزایا و معایب گوناگون مثل:

- عدم تفکیک انحرافات مطلوب و نامطلوب
- وجود اشکالات روایی و پایایی
- محکومیت ویژگی های خلاق و جسورانه می باشد.

روش بالینی

- شناخت نا بهنجاری به وسیله نشانه ها و علائم رفتاری
- نسانه های رفتار نا بهنجار:
 - ۱ نشانه های ذهنی
 - ۲ نسانه های عینی

نظریه های مطرح در زمینه مشکلات جوانان و نوجوانان

- نظریه بیولوژیکی-فیزیولوژیکی
- نظریه روان پویایی
- نظریه یادگیری رفتاری-اجتماعی
- دیدگاه شناختی
- نگرش مربوط به نظام خانواده

نظریه بیولوژیکی-فیزیولوژیکی

- گریسینر: اغلب اختلالات روانی معلول تاثیر مستقیم یا غیر مستقیم آشفتگیهایی در کنش مغز است.
- نقش عوامل ژنتیکی
- فرضیه زیست شناختی اضطراب
- داروهای ضد اضطراب و جراحی روانی
- رابطه بین ویژگیهای بدنی و جنایتکاری {لومبروزو}
- نظریه ظهور صفات ارثی پنهان

نظریه روان پویایی

- نظریه روان پویایی فروید
- غریزه زندگی و غریزه مرگ
- سه عنصر اساسی شخصیت: نهاد - من - فوق من
- مراحل جهان شمول روانی جنسی
- نلسون و ایزرائل: افراد وابسته که در مرحله دهانی تثبیت شده باشند احتمال ابتلا به افسردگی در آنان زیاد است
- رواندرمانی اکتشافی

نظریه یادگیری رفتاری اجتماعی

- واتسون: روانشناسی از دیدگاه یک رفتارگرا
- مخالفت با روان پویایی
- آزمایش جونز
- نظریه شرطی شدن ابزاری ثورانندیک
- نظریه شرطی شدن فعال اسکینر
- آلبرت بندورا: مراحل یادگیری از طریق مشاهده
- شرطی کردن کلاسیک
- حساسیت زدایی

دیدگاه شناختی

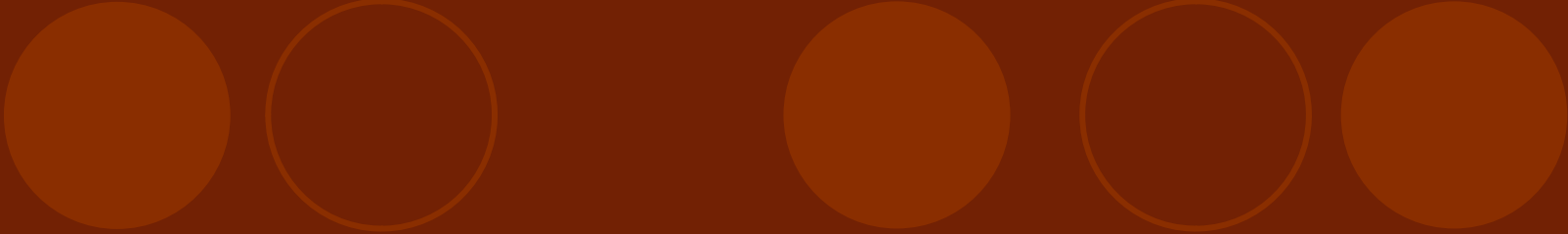
- ذهن همیشه یک موضوع مورد توجه برای بشر بوده است.
- جان واتسون
- بورنی: تاکید بر شخص به عنوان پردازش کننده اطلاعات
- اضطراب نتیجه برداشتهای غلط و غیر واقعی
- افسردگی و درماندگی آموخته شده
- استاب: تغییر در شخصیت فرد با تغییر در اندیشه های وی

نگرش مربوط به نظام خانواده

- نهضت انسان گرایانه وجود گرایانه
- بیتسون: ارتباط بن بست مضاعف
- دیدگاه انسان گرایی
- عدم دستیابی به نیازهای اساسی و اختلالات روانی
- راجرز یکی از پیشوایان نهضت انسانگرایی اختلال روانی را نتیجه اختلاف بین خود واقعی و خود آرمانی می داند.

گفتار پنجم : مکانیسم های دفاعی یا سازگاری

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
- (الف) نحوه عمل مکانیسم های دفاعی و شرایط مداخله آنها را توضیح دهد .
- (ب) زیان استفاده از مکانیسم جا به جایی را برای نوجوان بیان کند .

ارضا نشدن نیازها سبب می شود که نوجوان در حالت عدم
تعادل به سر ببرد . مکانیسم های دفاعی که خود به
صورت ناخودآگاه عمل می کنند در واقع جهت سازگاری
فرد با موقعیت های متفاوت به کار گرفته می شود .

انواع دفاعهایی که توسط نوجوانان به کار گرفته می شود

- (الف) پرخاشجویی
- (ب) جبران
- (پ) انطباق یا همانند سازی
- (ت) دلیل تراشی
- (ث) فرافکنی
- (ج) واکنش سازی
- (چ) خود مرکزی
- (ح) منفی بافی
- (خ) کناره گیری
- (د) پناه بردن به بیماریها

الف) پر خاشجویی :

- به صورت مستقیم به شکل ناسزاگویی و حمله بدنی به صورت غیر مستقیم در شکل فعالیت‌های ورزشی .

ب) جبران :

- علیه احساس حقارت و عدم کفایت است که از نقص‌های واقعی یا تصویری و یا ضعف نوجوان سرچشمه می‌گیرد .

پ) انطباق یا همانند سازی

- به نوجوان و جوان احساس
خشنودی بخشیده و هویتی را
که در جستجوی آن باشد در او
پدید می آورد .

ت) دلیل تراشی :

- دفاعی که به فرد کمک می
کند تا آنچه را که انجام می دهد
با آوردن دلایل موجه و منطقی
قبول نماید .

ث) فرافکنی :

- نسبت دادن افکار – احساسات – انگیزه ها و آرزوهای نا معقول خود به دیگران .

ج) واکنش سازی :

- تمایلات واقعی فرد واپس زده می شود و رفتاری که عکس العمل آن تمایلات ناآگاهانه است نشان داده می شود .

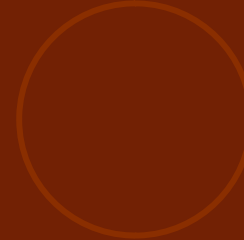
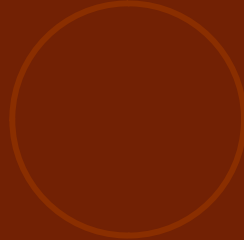

چ) خود مرکزی :

● احساس عدم امنیت نوجوان موجب می شود تا وی خود را در مرکز توجه دیگران قرار دهد .

ح) منفی بافی :

● نوجوان با همه کس و همه چیز به مخالفت بر می خیزد .

خ) کناره گیری :

● به صورت انفالی دست به تسلیم در برابر مشکلات می دهد

▪

د) پناه بردن به بیماری :

● ممکن است در برابر مشکلات به عکس عملهای بیمار
گونه جسمی پناه ببرد .

انواع مکانیسم های دفاعی :

الف) مکانیسم دفاعی موفق :

- تصعید اصطلاحی است که اغلب در مورد مکانیسم های دفاعی موفق به کار گرفته می شود در حالی که تکانه های درونی ارضا می شوند هدف نیز حاصل می شود .

ب) مکانیسم های دفاعی ناموفق :

- باعث حل کشمکش نمی شود و موجب کاهش اضطراب نمی گردد .

واکنش های سازشی روانی به اعتقاد صاحب نظران واکنش
های نوجوان و جوان در برابر فشارها به صورتهای

الف) تهاجم

ب) گریز

پ) مصالحه

صورت می پذیرد.

الف) تهاجم :

- در برخورد با مشکلات حالات حمله – تجاوز و کینه را نشان می دهند .

ب) گریز :

- به هنگام برخورد با مشکلات حالاتی چون ترس – عقب نشینی و فرار را در رفتار خود نشان می دهد .

پ) مصالحه :

- رایج ترین واکنش فرد که طی آن فرد هدفی را که به آن نایل نشده با هدف دیگر جانشین می کند .

گفتار ششم : مساله تحصيل نوجوان وجوان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
- (الف) اثرات مثبت مدرسه را در زندگی نوجوان بر شمارد .
- (ب) علت بی توجهی مدارس را به سلامت روانی دانش آموزان بیان کند .

یکی از عامل های مهم در تکوین شخصیت نوجوان
مدرسه می باشد حضور در مدرسه باعث می گردد که
نوجوان از حالت خود محوری کودکانه و همچنین تا
حدودی از قید و بند محدودیتهای خانوادگی رها شود
مدرسه گریزی و ضعف تحصیلی یکی از مسائل شایع در
نوجوانان و جوانان به شمار می رود .

اثرات اوليا مدرسه :

■ مطالعات زیادی وجود دارد که نگرشهای متفاوت معلمان را نسبت به دانش آموزان نشان می دهد چهار گروهی که معلم می بایست دانش آموزان را در آن قرار بدهد

الف) وابسته

ب) مورد علاقه

پ) بی تفاوتی

ت) مطرود

الف) دانش آموزان وابسته :

- از نظر پیشرفت تحصیلی - رضایت علم و مقررات مدرسه موفق هستند .

(ب) دانش آموزان مورد علاقه :

- از نظر پیشرفت تحصیلی مشکل دارند اما نسبت به علم فرمانبردار هستند .

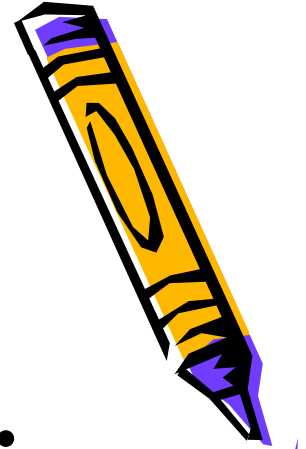
پ) مطرود :

- نه تنها در فراهم کردن رضایت خاطر معلم موفق نبوده اند بلکه حتی مشکلات انضباطی هم دارند .

علل بیرونی و درونی پیشرفت :

- دارا بودن انگیزه موفقیت تنها عامل موثر در پیشرفت تحصیلی نبوده بلکه استنباط نوجوان از علل موفقیت یا شکست نیز بر پیشرفت تحصیلی وی نیز اثر می گذارد

تفاوت پسران و دختران در در ماندگی آموخته شده

- مطالعات نشان می دهد که دختران بیش از پسران به در ماندگی آموخته شده دچار می گردند دختران بیشتر آمادگی دارند که شکست را به عاملهای غیر قابل کنترل نسبت دهند از این رو بیشتر احتمال می رود که کوشش های خود را پس از هر شکست کاهش دهند .

معلمان شکست پسران را بیشتر به فقدان انگیزه نسبت می دهند و شرم پسران از عدم پیشرفت تحصیلی به جهت فقدان کوشش می باشد و باز خورد های منفی معلمان برای دختران بیشتر به جنبه عقلی ایشان مربوط می گردد

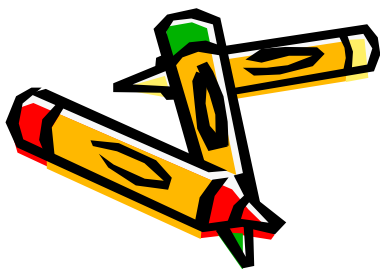
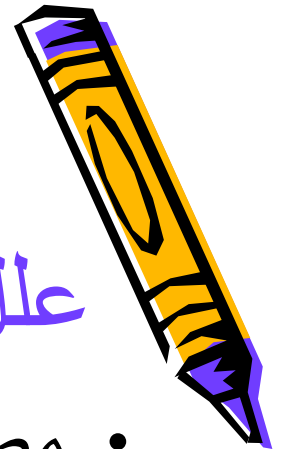

- به گفته «دوک» پسران شکستهای خود را به کوشش های ناکافی و دختران به توانایی ناکافی نسبت می دهند .

علل ترک تحصیل :

- مطالعات درباره ویژگیهای ترک تحصیل کنندگان نشان می دهد که آنان نسبت به فارغ التحصیلان دبیرستان هویت و تصور از خود نامشخص تری دارند مشکلات عاطفی در ایشان نیز بیشتر بوده و اطمینان کمتری به ارزش خود دارند

• به طور کلی می توان گفت : هم عوامل درونی و هم عوامل اجتماعی در ترک تحصیل نوجوان موثر می باشد .

گیل و چپمن در نوشته های خود بر نقل از
رایتر عوامل شکست در درون خانواده
عبارتند از

(الف) ناخشنودی والدین از ازدواج با یکدیگر

(ب) محافظت بیش از اندازه والدین

(پ) مجرم بودن ایشان

(ت) ارتباط ضعیف اعضای خانواده با یکدیگر

راههای کاهش شکست در تحصیل :

- **به عقیده سیف :** بیان دقیق هدفهای آموزشی - استفاده از تشویش های کلامی - بهره گیری از آزمون ها و نمرات به منظور ایجاد انگیزش - ارائه محرکهای جالب و تازه - ارائه مطلب از آسان به مشکل - استفاده از روشهای متنوع تدریس .

گفتار هفتم : مساله کار نوجوان و جوان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
- (الف) اهمیت انجام کار از دیدگاه قرآن را توضیح دهد .
- (ب) آثار مادی و معنوی کار را در زندگی انسان تشریح کند .
- (پ) فواید انتخاب شغل مناسب را بنویسد .

کار جوهر حیات انسان بوده و آثار
مادی و معنوی فراوانی در
زندگی فردی و اجتماعی او دارد
, کار و تلاش در جنبه فردی
موجب به کار افتادن عضلات و
ورزیدگی آنها و تامین سلامت
جسمی شخص شده و در بعد
روانی آثار و عواقب تنبلی را از
بین می برد .

کار دوره نوجوانی و جوانی :

- آموختن کار و حرفه در دوره نوجوانی و اوایل جوانی از نظر اجتماعی مورد احترام و از لحاظ اقتصادی برای تامین نیازهای فرد و خانواده اش مطمئن می باشد و به شخص احساس موفقیت – امنیت – رضامندی ورا داده و او را به زندگی آینده خوشبین خواهد ساخت .

انتخاب شغل :

- **اردبیلی به نقل از گینزبرگ** انتخاب شغل را در سه مرحله ذکر کرده است :
- الف) مرحله انتخاب های تخیلی : که فرد تحت تاثیر آرزوهای خود قرار دارد .

ب) مرحله انتخاب های آزمایشی : نوجوان با شناخت از شکل تصمیم گیری انتخاب خود را در معرض آزمایش می گذارد

پ) مرحله انتخاب های مبتنی بر واقع بینی : نوجوان متوجه می شود که موثرترین رته برای انتخاب شغل تلفیق بین آنچه که می خواهد و فرصت هایی که در اختیار دارد .

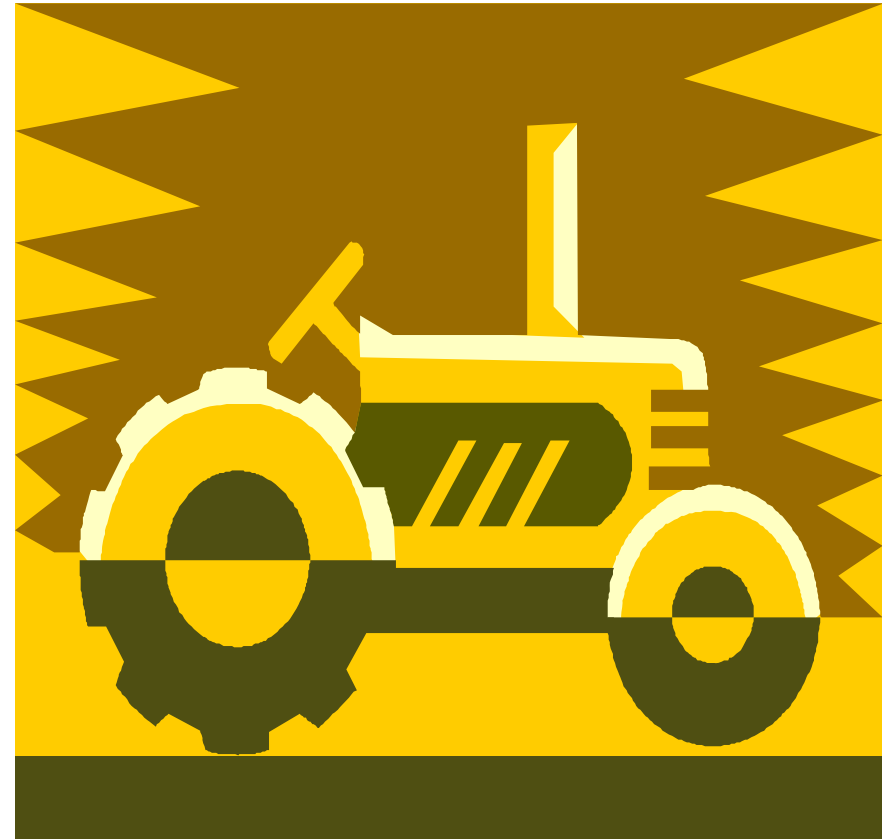
عوامل موثر در انتخاب شغل :

- یکی از عوامل بسیار مهم در انتخاب شغل رغبت می باشد . رغبت های افراد در سالهای میان پانزده تا بیست سالگی تغییرات زیادی پیدا کرده و در سالهای بیست تا بیست و پنج سالگی ثابت تر شده و از بیست و پنج تا پنجاه و پنج سالگی خیلی کم دست خوش تغییر می گردند .

فرانک یارسونز به سه عامل در انتخاب شغل معتقد بود

⋮

- (الف) شناخت استعدادها و تواناییها و محدودیت های خود
- (ب) آگاهی به مشاغل موجود در جامعه
- (پ) استدلال صحیح از روابط این دو دسته از حقایق فوق

مشاوره شغلی :

- با از رغبت های نوجوان و جوان که انگیزه مهمی برای تلاش های آنان در زندگی به شمار می روند می توان کارآیی آنان را افزایش داده و در نتیجه رضایت خاطر ایشان را از کار و به تبع آن از زندگی را بالا برد .

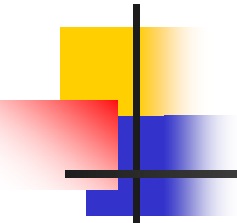
گفتار هشتم : مساله تربیت جنسی نوجوان و جوانان :

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
 - (الف) در مورد تفاوت برداشت کودکان خردسال و کودکان بزرگتر از نقش جنسی توضیح دهد .
 - (ب) درباره تفاوت میزان مشکلات رفتاری دختران و پسران و نوع آنها بحث کند .

نقش جنسی :

- ثابت ترین عنصر شخصیت آدمی جنسیت وی می باشد
برخی از محققان تنشهای جنسی متفاوتی را که هر یک
از دو جنس به عهده دارند دلیل مشکلات متفاوت پسران
و دختران مطرح می کنند دختران بیش از پسران از
نقش جنسی خود ناخشنودند

-
-
- در ایران بیش از **یک/سوم** دختران از دختر بودن خود ناراضی هستند این نسبت در پسران به کمتر از **یک/سوم** آنها می رسد .

اهمیت سازگاری به نقش :

- **به نوشته هارلوک** هر قدر مفاهیم جنسی و نقش های جنسی تعریف شده برای هر دو جنس روشنتر باشد وظایف آنان در ایفای نقش خود بهتر خواهد بود نارضایتی از ایفای نقش زنانه از چگونگی بر خورد فرهنگ با آن نقش ایجاد می شود .

بهداشت جنسی :

- بهداشت جنسی باید از اوان کودکی مورد توجه قرار گیرد ظهور بلوغ پیش رس نتیجه تحریک پیش هنگام می باشد و از نتایج آن می توان توجه به امور تحصیلی - بازی - عدم متعادل جریان های عصبی و سستی اراده اشاره کرد .

منابع نگرانی :

- برای نوجوان هر گونه تفاوت با همسالان می تواند منبع نگرانی باشد . نگرانی فرد در تمام طول دوره بلوغ به یک میزان نیست اما هر چه سرعت رشد کمتر می شود نوجوان انرژی بیشتری یافته و این امر به پیشرفت وی و بهبود ارتباطش با اطرافیان کمک می کند .

طرق اطمینان بخش به نوجوانان

■ به عقیده **هارلوک** سه راه وجود دارد

(الف) افزایش دانش نوجوان از الگوی طبیعی رشد جنسی

(ب) آموزش این که راههای زیادی برای تغییر وجود دارد

(پ) برای والدین که باید بدانند رشد نوجوان با خستگی همراه است

از این رو کار نوجوان را باید کم کرد

گفتار نهم : مساله ازدواج

- ازدانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
- الف) حوزه های سازگاری در ازدواج را نام ببرد
- ب) درباره کار کرد اساسی خانواده توضیح دهد

تعریف ازدواج

■ ازدواج فرایندی است از کنش متقابل بین زن و مرد که برخی شرایط قانونی را تحقق بخشیده اند **چهار** خصالت

(الف) ارتباط جسمانی

(ب) تخالف جنسی

(پ) پایایی

(ت) قرار داد اجتماعی ازدواج

■ دلالت بر ارتباطی دارد که در سایر ارتباطات انسانی بی نظیر است

اهمیت ازدواج

- اسلام تاکید ویژه ای بر ازدواج دارد **رسول خدا (ص)** می فرمایند :
هیچ چیز در نزد خدا محبوبتر از ازدواج نیست
- به نوشته **هامبورگ** اهمیت تشکیل خانواده در این است که این نهاد
مهمترین عامل اجتماعی کننده فرد تلقی می شود

مشکلات ازدواج

- از نظر اسلام حتی فقر نمی تواند مانع ازدواج شود و هر چه مهریه و جهیزیه کمتر باشد بهتر است **پیامبر (ص)** فرمودند : وقتی کسی که اخلاق وی مایه رضایت است به خواستگاری میآید به وی زن دهید و اگر چنین نکنید فتنه و فساد روی زمین فراوان می شود .

سازگاری در ازدواج

■ سازگاری در ازدواج مستلزم پنج زمینه است

(الف) داشتن مسئولیت مشترک

(ب) تمایلات و روابط جنسی

(پ) برقراری روابط با اعضای خانواده

(ت) کمک رسانی در امور منزل

(ث) تقسیم مسئولیت ها

عوامل موثر در سازگاری ازدواج

الف) آمادگی محدود

ب) ایفای مناسب نقش

پ) ازدواج زود رس

ت) ازدواج نا همگون

ث) آشنایی کوتاه مدت

ج) گرایش به رمانتیک بودن

آمادگی محدود

- جوانانی که بیشتر وقت خود را در مدرسه می گذرانند وقتی به سن ازدواج می رسند آمادگی کمی برای آن دارند و در زمینه همسر داری , رفتار با خانواده همسر و غیره دچار مشکل می شوند

ایفای مناسب نقش

- ایفای مناسب نقش می‌طلبد که هم زن و هم مرد به آنچه که جامعه از ایشان انتظار دارد پاسخ مناسب بگویند هنگامی که زن کمک کافی دریافت نمی‌کند و شوهر احساس کند که همسرش قادر به ایفای نقش خود نیست تعارض‌ها در منزل بروز می‌کند .

ازدواج زود رس

- ازدواج زود رس با عدم آمادگی کافی قرین است نوجوان کم تجربه با به دنیا آمدن بچه ها سازگاری را مشکل می یابد ازدواج دیر هم نیازمند مدت زمان بیشتری برای سازگاری است بهترین سن برای ازدواج و زایمان بیست تا بیست و هشت سالگی گزارش شده است .

ازدواج نا همگون

- در برخی از ازدواج ها ممکن است فرد با کسی ازدواج کند که والدینش موافق با ازدواج او نیستند در چنین مواردی طرفین با عدم پذیرش یکدیگر موجب احساس رنجش و طرد دیگری می گردند .

آشنایی کوتاه مدت

- هنگامیکه خواستگاری خیلی زود به مراسم عقد و ازدواج بیانجامد کوتاهی طول این دوره سبب می شود که افراد تازه آشنا کمتر قادر گردند نسبت به مسائلی که بعد ها ممکن است در زندگی ایشان ایجاد مشکل کند به بحث بنشینند و راه حل های ممکن را پیدا کنند .

گرایش به رمانتیک بودن

- خیال پردازیهای غیر واقع گرایانه برای سازگاری در ازدواج مانع محسوب می شود سازگاری در ازدواج نیازمند رشد معقول فرد از نظر عقلی و عاطفی و اجتماعی است که چنین رشدی در گروهی از جوانان دیده نمی شود .

حوزه های سازگاری در ازدواج

- در بین مشکلات سازگاری عمومی ترین و مهمترین آنها سازگاری با شریک زندگی سازگاری جنسی سازگاری با شرایط اقتصادی و سازگاری با وابستگان نزدیک همسر

سازگاری با شریک زندگی عوامل زیر را در بر می گیرد

(الف) مفهوم شریک زندگی ایده آل

(ب) تجربه های اولیه

(پ) تشابه پیشینه

(ت) علایق مشترک

(ث) تشابه ارزشها

(ج) تصور از نقش

(چ) سازگاری به الگوی زندگی

مفهوم شریک زندگی ایده آل

- ایده آل های مردان از زنان واقعی تر است هر قدر تفاوت همسر ایده آل فرد با همسر واقعی خود بیشتر باشد سازگاری مشکلتر خواهد بود

تجربه های اولیه

- تجربه های اولیه سازگاری را تحت تاثیر قرار می دهد مثلا مردانی که قد کوتاهی دارند به دنبال زنانی هستند که از ایشان کوتاهتر اند اما چنانچه بیشتر نیازهای تحقق نیافته دوره کودکی توسط شریک زندگی ارضا گردد سازگاری مطلوبتری به وجود خواهد آمد

تشابه پیشینه

- به نوشته **هارلوک** هر فردی که ازدواج می کند باید با فرد دیگری که تجربه های اولیه متفاوتی با وی دارد سازگار گردد سن از بنیانی ترین آنها بوده و گفته شده که همسانی سنی عامل مهمی در همسان همسری به شمار می رود .

علايق مشترك

- بيشترين مردم بر اين عقیده اند که داشتن علايق مشترك به سازگاري بيشتر در ازدواج منجر مي شود استفاده مناسب از اوقات فراقت جهت ارضا علايق مشترك زوجها را به يکديگر نزديک مي گرداند

تشابه ارزشها

- همسرانی که ارزشهای همگرا دارند نسبت به آنانی که دارای ارزشهای واگرا هستند سازگاری بیشتری نشان می دهند اگر طرفین خواهان پیشرفت در زندگی باشند احساس خرسندی بیشتری در زندگی می کنند

تصور از نقش

- هر یک از همسران دارای تصور از نقشی است که زن یا مرد باید در زندگی زناشویی بازی کند و انتظار دارد که همسرش به آن جامعه عمل بپوشاند اگر انتظارات برآورده نشود سازگاری ضعیفی به وجود می آید .

سازگاری به الگوی زندگی

- هر فردی که ازدواج می کند باید با الگوی جدیدی از زندگی سازگار شود عدم سازگاری با این الگوی جدید موجب برانگیختگی عاطفی می شود .

سازگاری جنسی

- در بین تمام سازگاری ها شاید مشکلترین آنها سازگاری جنسی باشد بر خلاف همه سازگاری ها در این نوع سازگاری تجربه محدود است و از آنجا که شرم اجتماعی برای عنوان آن وجود دارد به پیچیدگی مساله منجر می شود .

سازگاری با شرایط اقتصادی

- هنگامیکه درآمد خانواده اجازه ارضای نیازهای اساسی را ندهد بیکاری مرد در جهت رفع مشکلات اقتصادی می تواند سازگاری ازدواج را تحت تاثیر قرار دهد.

سازگاری با بستگان همسر

- همراه با ازدواج هر فرد جوان صاحب تعدادی از بستگان جدید می گردند چنین افرادی از علایق و سوابق فرهنگی متفاوت بوده که هر یک از همسران باید سازگاری با این افراد را یاد بگیرد .

گفتار دهم : اوقات فراغت نوجوان و جوان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
 - الف) اهمیت برنامه ریزی جهت گذران اوقات فراغت را بیان کند
 - ب) تقسیمات اوقات فراغت را بر حسب زمانی که در اختیار دارد نام ببرد

تعریف اوقات فراغت

- فراغت در لغت به معنای آسودگی و آسایش است برخی آن را آزادی از کار و برخی آن را وسیله ای برای کنترل اجتماعی ذکر می کنند در فرهنگ **لیتره** فراغت دلالت بر فرصت و زمانی دارد که پس از به انجام رساندن کار و شغل روزانه برای فرد باقی می ماند .

اهمیت اوقات فراغت

- بر اساس تعالیم اسلامی کار و فعالیت های اقتصادی در هاله ای از تقدس پوشیده شده از اینرو اوقات فراغت دوشادوش اوقات کار قرار داشته و فرصت ارزشمندی برای بازیافتن خود و تجلی یافتن بعد معنوی انسان و پاسخ دادن به حس کمال جویی انسان می شود .

فرانسیس دوگه در اهمیت اوقات فراغت می گوید به من
بگویید اوقات فراغت خود را چگونه می گذرانید تا بگویم شما
که هستید و فرزندتان را چگونه تربیت می کنید برای جلوگیری
از انحرافات و فعالیت های مخرب نوجوانان توجه به برنامه
ریزی صحیح اوقات فراغت یک ضرورت محسوب میشود .

تاریخچه اوقات فراغت :

- تا پیش از انقلاب صنعتی به لحاظ ویژگیهای کار و اشتغال اوقات فراغت به مفهوم امروزی آن وجود نداشت و از کار مجزا نشده بود

■ در آغاز قرن حاضر با تلاش و ابتکار اتحادیه کارگران
چندی پیش نهضت تفریحات سالم را به منظور کاهش
کارگران ایجاد کردند و دفتر بین-المللی کار اولین
کنفرانس بین المللی را در خصوص وقت آزاد کارگران
بر پا کرد .

انواع اوقات فراغت :

- رایج ترین تقسیم اوقات فراغت بر حسب زمانی است که فرد در اختیار دارد و با سن وی می باشد بر حسب زمان می توان به اوقات فراغت

ت) فراغت هفته ای

ث) فراغت سالیانه

الف) لحظه ای

ب) ساعتی

پ) فراغت روزانه

الف) لحظه ای : مانند انتظار در سالن نمایش فیلم و

تئاتر

ب) ساعتی : فراغتی که دانشجو بین دو ساعت درسی

دارد

پ) فراغت روزانه : متداولترین نوع اوقات فراغت

معمولا بعد از کارخانه و انجام وظایف روزمره حاصل

می شود

■ (ت) فراغت هفته ای : در پایان هفته و بیشتر ویژه شاغلین دولتی می باشد

(ث) فراغت سالیانه : طبق آئین نامه های اداری بر حسب نوع مذهب در ایام یا ماههای خاصی از سال رخ می دهد

تقسیم بندی دوم از اوقات فراغت بر حسب سن فرد انجام می
شود مانند اوقات فراغت خردسالان - کودکان - نوجوانان -
جوانان - میان سالان و سالخوردهگان .

نظریه های اوقات فراغت :

الف) گروهی مبنای تفریحی را مذهب ذکر کرده اند و بر این باورند که فعالیت های چون رقص ، آواز ، نمایش رابطه تنگاتنگی با سنن مذهبی دارد

ب) برخی اساس تفریح را غریزی می دانند

پ) عده ای هم گرایش انسان به بازی و تفریح را کسب لذت و استراحت می دانند .

کارکردهای اوقات فراغت :

■ دو دیدگاه در این زمینه وجود دارد

الف) دیدگاه اتلاف وقت : بر اساس این دیدگاه اوقات فراغت فرد از اوقات تلف شده و بی ارزش عمر محسوب می شود .

ب) دیدگاه پر بارسازی فرصت : بر اساس این دیدگاه اوقات فراغت به نحو مطلوبی سپری می شود دارای کارکردهایی چون افزایش معلومات , رفع خستگی و آفرینش های هنری و ادبی می شود .

فعالیت اوقات فراغت :

■ فعالیتهای که به هنگام فراغت انجام می شود متعددند مانند

الف) استراحت , درازکشیدن

ب) انجام کارهای هنری

پ) ایستادن سر کوچه و گذر

ت) بازدید از موزه ها و نمایشگاه ها

ث) بازی و ورزش

ج) رفتن به پارک و مراکز تفریحی و ...

اشتغالات اوقات فراغت :

■ یکی از صاحب نظران مشخص ترین اشتغالات اوقات فراغت را بدین قرار مطرح ساخته است :

الف) عبادت

ب) مطالعه

پ) ورزش و تفریحات سالم

ت) سرگرمی های هنری و فنی

ث) تعاون و خدمات اجتماعی

الف) عبادت :

- که باعث تزکیه و سلامت نفس شده و زمینه رضایت خاطر باطنی فرد را فراهم می سازد و بهترین وسیله برای دگرگونی رفتار انسان محسوب می شود .

ب) مطالعه :

- مطالعه کوشش سازنده و نوعی تغذیه و تلطیف روانی انسان را موجب می‌گردد و به نظر اندیشمندان کتاب از بهترین یاران زمان تنهایی و اوقات فراغت به شمار می‌رود و امروزه گروه بسیاری از مردم برخوردار از مطالعه کتاب و روزنامه می‌باشند

پ) ورزش و تفریحات سالم :

بسیاری از سرگرمی ها بر پایه انگیزه های درونی و علاقه شخص استوارند اگر چنانچه این گونه فعالیت ها با مراقبت های حساب شده و به صورت مطلوب اجرا گردند موجب دگرگونی های چشمگیر در رفتار و پندار فرد می گردند .

ت) سرگرمی های هنری و فنی :

- ابداع و ایجاد ضمن لذت بخش بودن محرک ذوق انسان به شمار می روند .

ث) تعاون و خدمات اجتماعی :

- آموزش و پرورش بایستس از اولین مراحل تربیت آمادگی بالقوه نوجوانان و جوانان را برای خدمات اجتماعی به کار گیرد و مهارت‌های لازم را برای قبول این مسئولیت‌ها فراهم آورد .

گفتار یازدهم : بزهکاری نوجوانان و جوانان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
 - الف) عوامل موثر در ایجاد بزه نوجوان را توضیح دهد .
 - ب) تفاوت دختران و پسران را در ارتکاب میزان و نوع بزه شرح دهد .

تعریف بزهکاری :

- منظور از بزه ارتکاب عملی است که قوانین جزایی و کیفری آن را منع نموده باشند از آنجا که جرم یا بزه بودن یک عمل را قانون تعیین می کند ممکن است مفهوم آن از یک جامعه به جامعه دیگر متفاوت باشد .

علل بزهکاری :

- بزهکاری در طبقه اجتماعی پائین نسبت به سایر طبقات بیشتر است و دلیل آن به کارگیری شیوه های کمتر کارآمد تربیت فرزندان در این طبقه اجتماعی مطرح کرده اند تاثیر عوامل زیستی با مطالعات **لومبروزو** در **قرن نوزدهم** با بررسی رابطه بین خیانتکاری و خصایص بدنی شروع شد

او با مشاهده جنایتکاران و مطالعه مغز راهزنان و بررسی ویژگیهای بزهکاران نتیجه گرفت که وقتی تعدادی از صفات مذکور در فردی جمع باشد می توان در جنایتکاری وی شکی نداشت

■ نظریه لومبروزو امروزه امروزه از اعتبار افتاده است اما اندیشمندان اظهار می کنند که علامتهای بدنی می تواند با جنایتکاری رابطه غیر مستقیم داشته باشد

یک عامل موثر فردی دیگر در ایجاد بزهکاری جنسیت می باشد **نلسون و ایزرائل** بروز اختلالات کرداری را در پسران نسبت به دختران **چهار به یک** تا **دوازده به یک** می دانند اگرچه تفاوت‌های جنسی در ارتکاب جرم‌ها و انحراف‌های جدی اهمیت بیشتری دارد اما جرم‌های کوچک تفاوت چندانی بین زن و مرد وجود ندارد .

انواع جنایتکاران :

الف) کسانی که بر اثر جریان عضوی مخرب و یا علل دیگر مرتکب جنایت می شوند مانند افراد سبک مغز

ب) جنایتکاران طبیعی مانند ولگردان – گدایان - دزدان

پ) جنایتکاران حقیقی که هیچ چیز آنان را از ارتکاب به جنایت باز نمی دارد

رابطه بین شهر و بز هکاری
از نظر پروفسور الینارد

الف) در شهرها جرایم علیه اموال زیاد بوده و افزایش آن با توسعه شهرها ارتباط مستقیم دارد .

ب) بزهکاری روستائیان بیشتر در خارج از محدوده روستا است

پ) تفاوت‌های فرهنگی فراوانی در شهر دیده می‌شود و فرهنگ کم‌اغلب دلیل بزهکاری است .

پیشگیری از بزهکاری و

درمان:

■ تغییر رفتار بزهکاران جوان که بزهکاری آنان متأثر از محیط باشد آسانتر از بزهکارانی است که مبتلا به اختلالات منش هستند رواندرمانی – مددکاری با خانواده و با جوانان و خدمات دیگر در زمره روشهای پیشگیری و درمان بزهکاران است .

گفتار دوازدهم : اعتیاد نوجوان و جوان

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
 - الف) واژه های اعتیاد و عادت را تعریف کند .
 - ب) در باره ویژگیهای شخصیتی افراد معتاد توضیح مناسب ارائه نماید .

تعریف اعتیاد :

▶ واژه اعتیاد در فرهنگ معین و فرهنگ عمید به معنای عادت کردن و خو گرفتن آمده است و منظور از عادت نیز هر عملی است که به صورت خود به خودی بودن دخالت اندیشه و تفکر صورت می گیرد اعتیاد در معنای کلی به صورت وابستگی انسان به هر چیز تعریف شده است .

وابستگی به اعتیاد :

► علائم :

- الف) **تحمل :** عبارتست از نیاز به مقدار بیشتر مواد برای مسمومیت .
- ب) **محرومیت :** یک تغییر رفتاری غیر انطباقی دارای آثار فیزیولوژیکی و شناختی که در اثر کاهش تجمع یک ماده در خون فردی که مصرف زیاد از یک ماده را داشته رخ می دهد .
- پ) **رفتار اجباری :** فرد به تعداد بیشتر و زمان طولانی تری بیشتر از آنچه را که در آغاز در نظر داشته مصرف می کند .

علتهای اعتیاد :

► اعتیاد محصول تداخل پیچیده ای از عوامل روان شناختی - اجتماعی - فرهنگی - زیستی و شاید ژنتیکی باشد که لزوم بر خوردی جامعه اطراف را با آن ایجاب می کند .

ویژگیهای شخصیتی افراد معتاد :

▶ چنین افرادی معمولاً پر توقع - بهانه جو - کژ خلق - از نظر عاطفی بی ثبات و نا بالغ و وابسته هستند به نوشته اورنگ : معتادان افرادی خود کم بین - خواستار رفع فوری نیازها - گوشه گیر - مردم گریز - عاصی بر علیه خانواده هستند .

خانواده افراد معتاد:

(الف) خانواده های نابسامان و از هم گسیخته

(ب) منازعه و مشاجره کار

(پ) سهل انگار

(ت) پرکار

(ث) الکلیک

(ج) معتاد به مواد مخدر

▶ هر کدام خود سهم بسزایی در روی آوردن فرزند به اعتیاد و یا ابتلای وی به سایر انواع بیماریهای روانی دارند .

تشخیص نوجوان و جوان معتاد :

- (الف) فرد معتاد معمولاً از دیگران کناره گیری کرده و با دوستان جدید معاشرت می کند
- (ب) اغلب رفت و آمدهی مشکوک و بی حساب و کتاب دارد
- (پ) به نظافت و آراستگی ظاهر خود توجه ندارد
- (ت) ثبات عاطفی خود را از دست می دهد
- (ث) رنگ چهره – لبها – چشمانش تغییر می کند

پیشگیری از اعتیاد :

▶ اعتیاد به جای اینکه تنها معلول یک عامل باشد معلول عوامل متعددی بوده و مبارزه با آن باید به صورت زیر بنایی انجام گیرد صاحب نظران پیشنهادات چندی جهت دستیابی به این هدف ارائه داده اند که به اختصار در زیر عنوان می گردند

الف) خانواده :

► هیچ پیشگیری اجتماعی بدون توجه به خانواده قرین توفیق نسبت والدین به ارزش دوستیهای دوره نوجوانی پی برده و آنان را راهنمایی کنند والدین باید تبعیض را در بین فرزندان از محیط خانوادگی دور کنند والدین باید به نقش الگویی خود توجه داشته و بدانند که رفتارشان منحصر به زمان حال نمی شود .

ب) مدرسه :

▶ رشد دینی نوجوان پسر از خانه در مدرسه صورت می گیرد
باید با فراهم کردن زمینه های لازم تشویق و ترغیب
نوجوانان این امر مهم رشد دینی نوجوانان را تسهیل کرد
مدارس باید دانش آموزان را با اثرات سوء استفاده از مواد
مخدر آشنا سازند .

گفتار سیزدهم : لزوم راهنمایی و مشاوره نوجوان و جوان :

● از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :

(الف) روشهای مشاوره را نام ببرد

(ب) درباره اهداف مشاوره نوجوانان و جوانان توضیحات مناسب ارائه دهد

هدف‌های راهنمایی و مشاوره نوجوان و جوان :

- هدف‌های راهنمایی به دو نوع تقسیم می‌شوند هدفی آنی که معمولاً پیرامون کمک به نوجوان در شناخت مسائل خانوادگی و مالی و ... هدف غایی به ویژگی‌های چون پرورش اعتماد به نفس و قادر شدن نوجوان به حل مشکلات خود اشاره می‌کند .

اصول راهنمایی و مشاوره نوجوان و جوان :

■ اصل اول : اعتقاد به تکریم شخصیت و کرامت مقام انسان

■ اصل دوم : احترام به شخصیت نوجوان و جوان

■ اصل سوم : احترام به حقوق نوجوان و جوان

■ اصل چهارم : آزادی کامل نوجوان و جوان در طول

مشاوره

■ اصل پنجم : استمرار راهنمایی و مشاوره

وظایف و خدمات راهنمایی :

الف) وظیفه سازشی : به نوجوان و جوان کمک می شود تا قادر شوند خود را با محیط آموزشی موارد درسی و همکلاسی ها وفق دهد .

(ب) وظیفه توزیعی : به نوجوان و جوان کمک می شود تا در نتیجه آشنایی بیشتر با محیط و رشته های تحصیلی اشکالات خود را برطرف نمایند .

راههای گرد آوری اطلاعات :

الف) مشاهده	ت) مقیاس درجه بندی
ب) مصاحبه	ث) شرح حال نویسی
پ) پرسشنامه	ج) گروه سنجی

روشهای مشاهده :

الف) روش عقلی

ب) روش تحلیل روانی

پ) روش یادگیری

ت) روش روان شناسی انسانی

گفتار چهاردهم : رهنمودهای اسلام در برخورد با مشکلات نوجوانان و جوانان :

- از دانشجو انتظار می رود پس از مطالعه این گفتار بتواند :
الف) در مورد ابعاد وجودی انسان از دیدگاه قرآن توضیح دهد
ب) وجوه مختلف طبیعت آدمی را به درستی شرح دهد

آفرینش انسان :

■ انسان روحی از خداوند است که انسان را آماده دریافت صفات عالی و عشق ورزیدن نسبت به حق می کند به دلیل چنین ساختار وجودی است که متفاوت انسان با سایر مخلوقات مشخص می شود .

ارزش و مقام انسان :

الف) قرآن انسان را جانشین خدا بر روی زمین عنوان می کند
ب) قرآن انسان را موجودی می داند که توانسته بار امانت الهی را به دوش بگیرد از دیدگاه اسلام محور همه امور خدا می باشد و هدف تربیت انسان سیر به سوی اوست .

جنبه های مثبت و منفی وجود انسان :

■ انسان موجودی است که خداوند او را در نیکوترین صورت آفریده است انسان در جنبه مثبت فطرت دارد و صاحب خود آگاهی است استعداد کمال بی نهایت را دارد و در جنبه منفی طبیعت انسان می توان گفت در صورت بی نیازی طغیان می کند و موجودی مجهول و بخیل و حریص است .

عوامل رشد انسان :

الف) علم و تفکر

ب) ایمان که اعتقاد قلبی به آفریننده جهان و دستورات و فرامین او توأم با تسلیم می باشد

پ) عمل اعمال مثبت موجب رشد و تکامل انسان و اعمال منفی موجب به فعلیت رسیدن استعدادهای منفی انسان می شود .

پایان

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com